

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 3. De consensu quo matrimonium contrahitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

præceptum dignum Genes. 1. Crescite & multiplicamini, &c. necessitate humano generi impostam esse, ac etiam non perseverare, sententia est probabilior Theologorum, quos refert Sanchez lib. 2. disput. 3. nu. 3. Quibus accedit Gregor. à Valen. disput. 10. quæst. 1. puncto 4. rationem adferens: quod eiusmodi præceptum nisi sit reuocatum; atque censendum sit naturale, ut potest datum de re, quæ si non singulis hominibus, toti tamè hominum speciei necessaria est, toto eo tempore quo, mundo hoc durante, ea debet per propagationem conservari. Quamquam ut ille bene addit: cum ipsi homines per se satis vulgo dediti sint coniugio, non est necesse eos qui curam gerunt communitatis sollicitos esse de huiusmodi præcepti executione procuranda: quæ procuratio ipsis aliis incumbit, prout est etiam à Soto notatum in 4. distim. 26. quæst. 1. art. 2. sub finem; ubi & addit, quod si aliquando immineret periculum, ne species humana interiret, eos etiam qui voto castitatis tenerentur, debere operam dare coniugio ad subueniendum publicæ necessitati: quia votum cederet obligationi tunc vigenti præcepti naturalis, sicut & cedit, inquit Sanchez sub finem citata disputationis, obligationi præcepti naturalis de vitando scandalo, cum bella & seditiones sequerentur, nisi Principis filius etiam si voto castitatis adstrictus, uxorem duceret.

9. QVOD AD institutionem attinet: constat inter omnes, ut Sanchez notat in initio sequentis disput. quarta, matrimonium ante Adami lapsum institutum esse in naturæ officium, seu in conservationem humanæ creaturæ officium, seu in conservationem humanæ creaturæ: post illum vero in concupiscentia remedium: & demum in lege noua eleuatum esse, ut sacramentum esset. Videri potest Couar. in Epit. 4. Decret. par. 2. cap. 7. §. unico, num. 6. Controversia est autem de tempore institutionis: Aliqui enim volunt institutum esse matrimonium in lege naturæ, Genes. 2. cum Deo inspirante Adamus dixit: Hoc nunc os ex ossibus meis, &c. Inde enim tanquam ex matrimonij institutione Christus Dominus, Matth. 19. collegit ipsum esse indissolubile, dicens: Quos ergo Deus coniunxit homo non separet. Inde quoque Apostolus ad Ephes. 5. argumentum fumens, dixit de matrimonio, Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo & in Ecclesia: Id est, eo quod sit signum coniunctionis Christi & Ecclesie: ut ea verba accipienda esse indicat Concil. Florent. in instruct. Armenorum agens de hoc sacramento. Alij vero malunt institutum esse cum Deus dixit Gen. 1. Crescite & multiplicamini, quia tunc copiam viro & feminæ fecit ut coniungerentur, ac sibi mutuo traderent corporum potestatem ad hominum multiplicationem: atque pro utraque sententia pluribus authorib. commemoratis Sanchez censet posteriorem tenendam esse: quia argumentis prioris satisficit dicendo quod ab Adamo tantum sit declaratum matrimonium à Deo institutum: sic et D. Iacobus in sua epistola cap. 5. tantum manifestauit institutam à Christo Extremam vñctionem.

10. In lege autem Euangelica aliqui volunt matrimonium à Christo, ut sacramentum esset eleuatum esse Ioan. 2. cum inter fuit nuptiis. Alij vero volunt tunc quidem approbatum fuisse, sed institutum, seu prout prædiximus eleuatum, dum eius inseparabilitatem præcepit dicens, Matth. 19. Quos ergo Deus coniunxit, homo non separet: utrosque idem etiam author commemorat, & posteriore merito sequitur, cum Christianorum matrimonium inseparabilitatem fortiat maximum ex ratione quam habet sacramenti, iuxta cap. Quanto. De diuortio, §. Nam et si.

CAPVT III.

De consensu quo matrimonium contrahitur.

SVMMARIVM.

11. Ad matrimonium ita necessarius est coniugum consensus mutuus: ut nulla potestas, sine eo valere queat.
12. Matrimonium nequit esse, nisi uterque coniugum usum habeat rationis.
13. Contrahens matrimonium sine interiore consensu peccat mortaliter, nec matrimonium valet.

14. Obligatio, verbis tantum non animo, contrahentis cum femina ad obinendam illius carnalem copulam.
15. Protestatio facta non consentiendi in matrimonium, quoad vim habeat in foro externo.
16. Ad matrimonium, cum interno consensu, requiritur externus, quo ille significetur.
17. Idem esse debet de presenti, & verbis constare potest: non tamen de necessitate.
18. Quæ debeant esse verba ea: & documenta notanda in iudicando ex verbis, an contractum sit matrimonium.
19. In dubio de valore matrimony iudicandum est in eiusdem fauorem.
20. Documenta ex variis signis iudicandi verum interuenisse internum consensum in matrimonium.
21. Consensus verus & elicitus requiritur ad matrimonium, nec debitus sufficit.
22. Ille est in carnalem copulam tantum implicite.
23. Matrimonium initum a filio abque parentum consensu validum est.
24. De peccato filiorum contrahentium sine parentum consensu.
25. Etas quæ iure tam civili quam canonico requiritur ad contrahendum matrimonium.
26. Peccatum quod committitur contrahendo infra eam.
27. Ad matrimony validitatem nihil interest, siue vir siue mulier prius exprimat suum consensum: aut si inter utriusque expressionem aliquid intervallum temporis intercedat.

11. QVARIIVM PRIMO; An ad matrimonium contrahendum requiratur coniugum mutuus consensus. Respondendum est autem affirmatiue, per cap. Sufficiat, 27. quæst. 2. & cap. Cum quod, & cap. Tuæ fraternitati, & c. Tuos De sponsalibus. Quibus accedit ratio: tum quia matrimonium est contractus, quo in coniuges potestas mutua corporum transfertur: communique est omni contractui & pacto, ut mutuo partium consensu perficiatur, ex lege prima, ff. de pactis. Tum etiam quia matrimonium est sacramentum pendens ex ipso contrahentium consensu tanquam ex efficiente, iuxta definitionem Concil. Florent. in Instruct. Armenor. De matrimonio: deoque in iisdem requirens intentionem faciendi quod facit Ecclesia, ex eadem instructione §. Hæc omnia. Quæ quidem intentio non contingit sine contrahentium mutuo consensu in vinculum matrimony, cui ut prædiximus à Christo, Matth. 19. attributa est ratio sacramenti.

Inferitur autem hinc primo, nulli humanæ potestati concessum esse coniungendi aliquos matrimonio sine ipsorum consensu: pro quo plures authores citat Sanchez lib. 2. disput. 27. Et facit quod Concilium Trid. sess. 24. cap. 9. De reform. matrim. excommunicat omnes, cuiusvis dignitatis & gradus sint: quous modo directe vel indirecte, subditos suos vel quoscumque alios cogunt matrimonia contrahere non libere. Cuius coactionis dignitas patet: Tum ex eo, quod aduerteretur fini matrimony, quæ est tam mutua fides, quam prolis susceptio & educatio, quæ per illam impediuntur: Tum ex eo, quod absurdum sit auctoritatem sibi sumere illos ligandi contra suam voluntatem vinculo à quo nulla humana potestas, ne quidem ipsis volentibus illos liberare potest: dicente Domino Matth. 19. Quod Deus coniunxit, homo non separet.]

12. Inferitur secundo, Nec infantem, nec mente captum, nec ebrium, nec furiosum posse matrimonium contrahere: nam tales sunt expertes consensus, sicut & rationis. Ad quod faciunt, tum cap. Dilectus, De sponsalibus, tum alia quæ Couar. habet in Epitome par. 2. cap. 2. num. 5. & sequentibus: in quorum 7. sub finem monet nihil referre in hac re, an ille qui sana mente contrahit, sciat alterum furiosum esse, an nesciat. Et ratio est: quia vnus tantum coniugis consensus non sufficit ad contractum matrimony. Quod si furor non esset coniugis, furiosus posset tunc cum est mentis compos, valide matrimonio in contrahere, iuxta cap. Neque furiosus, 32. quæst. 7. non tamen sepe numero sine peccato, etiam mortali: siue propter periculum coniugi aut infanti inde imminens; siue propter maiorem prolis educationem, aliave similia incommoda: Quæ tamen si studio & in-

dustria

dustra personarum coniunctarum caueantur, non erit peccatum saltem mortale, ex Soto in 4. distin. 3. 4. quæst. vnica, art. vltimo. Vbi addit non esse licitum coniungere duos amantes vel furiosos, vt modo bestiarum, ex illis fatui nascantur: quia fieret magna iniuria proli. Neque etiam videtur id illis concedendum ad remedium concupiscentiæ, quia tales vt potest rationis expertes, peccare nequeunt. De quo plenius in seq. num. 66. 67. 68.

13. Inferum tertio illud, quod Nauar. habet in Enchir. cap. 22. num. 76. mortaliter peccare eum qui sine seu absq; interiore consensu matrimonium contrahit, eo quod tale matrimonium quoad conscientiam fori sit nullum. Nec obstat, vt ille ex Syluestro addit, quod cum illa tanquam propria cohabitaret, deceptus forte ab aliquo dicente, verum esse tale matrimonium: quia per eam copulam non intendit contrahere matrimonium, sed vt priore, vere vt sibi videtur contracto. Addit præterea tali contrahente cum secunda, matrimonium esse validum etiam si peccet mortaliter: cum sub peccato mortali, id ipsum prius contractum matrimonium stabilire teneatur, ex cap. 1. & 2. De adulterio.

Si opponas, quod iuxta cap. Tua nos, & cap. Is qui, De sponsal. Ecclesia iudicabit prius matrimonium esse verum ac validum, & sub excommunicatione cogere talem cohabitare cum prima. Respondetur, Ecclesiam de interioribus præsumere ex signis exterioribus, quæ nonnunquam fallacia sunt: vt in casu proposito, in quo proinde non debet condemnatus obedire, sed humiliter pati excommunicationis sententiam: quæ non ligat ipsum coram Deo, cum illud ad quod per illam compellitur, ipse nequeat absque peccato præstare.

14. Ad id possunt adhuc duo, quæ alij citatis Couar. habet in ante memorato, cap. 2. num. 1. & 4. Vnum est: eum qui vt à se nina carnale commercium consequeretur, verbis non animo matrimonium cum ea contraxit: semperque animo & affectu fornicario eam cognouit (ita vt coniugium non sit effectum) teneri sub poena peccati mortalis cum illa matrimonium contrahere, nisi sit conditionis adeo inæqualis, vt satis intelligi poterit non loqui ex animo extra Syluestrum *Matrimonium*, 4. quæst. 8. aut iam aliam duxerit: in quibus casibus tenetur damnum quod seductæ intulit rescire, eo modo quo ibid. Syluest. ipse declarat: atque subire penas à iure impositas cap. 1. & 2. De adulteriis, prout Couar. habet. Addens de seducta, quod possit alteri nubere si possit probabilibus coniecturis sibi persuadere, conjugalem consensum in eo viro de fuisse: quales coniecturæ sunt; dispar genus, vel impar conditio diuitiarum aut status.

15. Alterum est: non quidem in foro iudicari matrimonium iudicari, si vnus coniunx, ex alterius consensu expresso, protestatur se nolle conjugalem consensum præstare per quemque verba illum significantia ab eo die proferenda: dummodo constet iudici de tali protestatione. Attamen si secuta esset copula, qui protestatus est iudicaretur à sua protestatione recessisse. Iam si protestatio huiusmodi fieret absq; consensu alterius, vel certe cum solo consensu tacito, seu altero coniuge tacente, ea non iuuaret, vt inquit Couar.

16. **QVÆRITVR SECUNDO**, An cum interno consensu, ad matrimonium requiratur externus, & qualis. De qua re tenendum est primum, ad matrimonium requiri externum consensum, quo tanquam sensibili signo internus significatur. Id enim patet ex cap. Licet, De sponsa duorum: & ex eo quod matrimonium est contractus humanus, cui addita est ratio sacramenti. Per contractum enim homo homini obligatur more humano; qui est, vt actu exteriori, seu sensibili signo, explicet alteri internum suum consensum: qui alioqui latet, nec cognoscitur ab homine, sicut cognoscitur à Deo; cui propterea per solum actum mere internum, obligari possumus; vt per votum vel iuramentum interiori tantum cogitatione factum.

Item ratio sacramenti exigit, vt res quibus perficitur, signa sint sensibilia. Neque obstat quod in cap. Tua, & in cap. Cum locum, De sponsalibus habeatur, solos consensus efficere matrimonium, verbaque necessaria esse quoad Ecclesiam. Sensus enim esse potest, non desiderari verba determinata, sicut in aliis sacramentis: sed satis esse quibuscumque verbis vel signis patefieri consensum interiores. Exigit autem verba

ad faciliorem probationem in foro externo. Ita Sanchez lib. 2. disput. 30.

Tenendum est secundo, eundem consensum externum debere esse de presenti, ex cap. Tua fraternitati, & cap. Si inter, De sponsalibus, & ex Concilio Florentino in instructo Armenorum: cum ait causam efficietem matrimonij esse consensum expressum per verba de presenti. Et ratio est, quia verba de futuro, sicut tantum promissio rei, non autem traditio. Et vt superius in cap. 1. tradita definitio matrimonij indicat, ipsum non in promissione, sed in traditione quadam, consistit.

Tenendum est tertio, præcipuum quidem modum consensu exterioris, quo interior exprimitur esse per verba: quoniam hæc principatum tenent inter signa, magisq; determinate signifi. ant: ea tamen non requirunt præcisè ad matrimonium; sed loco eorum sufficere possent nutus vel alia signa, vt scripturam præsentem portectam vel epistolam, vel nunciatum, vel procuratorem, ex cap. Cum apud, in fine, & ex cap. Tua fraternitati De sponsalibus: vbi declaratur mutuum posse contrahere matrimonium: quod fieri non posset, si ad id necessaria essent verba: sicut sacramenta cætera, quæ requirunt formam verbis exprimi, nullo modo possunt à mutuo conferri. Idem confirmatur ex natura matrimonij, quod cum sit quidam contractus societatis: cõsequenter est de genere eorum contractuum, qui perficiuntur solo consensu, quæ contrahens explicuit, siue per se, siue per alium ab ipso constitutum, & siue verbis siue alio signo sufficienter.

Cum autem dicitur in citato cap. Tua fraternitati; quantum ad Ecclesiam necessaria esse verba, consensum non presenti exprimentia; intelligi debet de verbis non proprie sed late: ita vt complectantur ea omnia signa, quibus perinde ac verbis exterius exprimitur consensus interior ad matrimonium requisitus. Ad quod facit illud quod ibi statuitur mutuum posse contrahere matrimonium, quem constat non posse verba proferre: quod tamen necessarium esset, si illa requirerentur ex natura talis contractus. Quod si quæras, An sit licitum contrahere matrimonium aliis signis, cum potest verbis, eaque ratione contractum, sit sacramentum. Respondetur affirmatiue. Nam est vere matrimonium fidelium nullo præcepto prohibitum. Qua de re pluribus Sanchez, lib. 2. disput. 31.

Tenendum est quarto, matrimonium contrahi posse omnibus illis verbis quibus significatur præsens consensus in matrimonij contractum, ex cap. Si inter, De sponsal. vbi loco exempli, verba ista ponuntur: Ego te in meam accipio, & ego te in meam: ex quibus iudicabitur de cæteris: videndo vtrum illis in significatione æquivalent. Similiter de signis, quæ loco verborum vsurpantur, vt nutus & similia signa, quæ coniuges dant sui consensu interioris: vt quando viro interrogante faciem; An velit ipsum de presente coniugem habere: inclinatione capitis aut alio signo sufficienti, annuit se velle: aut Parocho alterum aut vtrumque interrogante an velit, vterque sit similiter signum dat consensus interioris.

Tenenda sunt autem hæc documenta ad iudicandum ex verbis, an vere contractum sit matrimonium. Primum est in foro conscientie talia verba accipienda esse secundum mentem & intentionem contrahentium in ea proferentium. Nam siue certa sint siue dubia, & quæ in plures sensus trahi possint, seruiunt eidem intentioni proferentium: non autem intentio ipsa illis, iuxta cap. Intelligentia, De verborum significatio.

Secundum est, In foro exteriori talia verba sumenda esse iuxta communem sensum: ita vt magis inspicendus sit vsus communis secundum loquentium conditionem & consuetudinem patriæ; quam propria significatio verborum, cap. Ex literis De sponsal.

Tertium; Si verba secundum communem sensum certo iudicent consensum in matrimonium de presenti, & alter coniugum vel vterq; asserat se non illo sensu ea accepisse, sed solum voluisse sponsalia contrahere, fidem ipsi non adhiberi in foro exteriori, etiam si iuramento confirmet, iuxta cap. Per tuas. De probationibus. Quartum est, cum verba fuerint ambigua, recurrendum esse ad circumstantias, & ad alia verba perspicua, atque iuxta illa iudicandum.

REGINA
DE
PRAXI
HORS
E. V

Quintum In dubio quod dubitatur an matrimonium sit, necne: iudicandum fore ferendam esse sententiam in fauorem matrimonij: utpote cuius causa maxime fauorabilis est, cap. finali, De sent. & re iudicata. Quod documentum Sanchez lib. 1. disp. 18. nu. 6. docet locum habere tam in foro conscientia, quam in externo: quia inter vtrumque forum non est discrimen quoad matrimonij vinculum. Id enim quod in foro conscientie non censetur matrimonium, neque censendum est in foro externo. Nam Ecclesia non potest facere vt matrimonium sit, quod non est. Discrimen est tantum in cognoscendi modo: quia in foro conscientia statur confessioni de se loquentis: in externo vero, statur allegatis & probatis, vt bene docet Couar. in Epit. par. 2. c. 2. nu. 2. Dato igitur quod Index, quando ei non quidem falsa praesumptione, sed explorata veritate, constat de dubio valoris matrimonij, debeat in foro externo iudicare in fauorem eiusdem valoris: id ipsum pariter dandum est in foro conscientia. Sicque, vt Sanchez ex Couar. & aliis addit, dubitans de suo consensu, & quo affectu ad sponsam accesserit, compellendus est in vtroque foro ad matrimonium, nisi post tale dubium contraxisset cum alia: quia tunc posterius matrimonium certum, priori incerto preferri deberet. Nec obstat, quod in dubio votum simplex non obliget; quia cum in dubio melior sit conditio possidentis, votum quod consistit in promissione, non in traditione quare possideatur, non cogit in dubio iudicare in ipsius fauorem, sicut matrimonium quod consistit in traditione & possessione potestatis mutuae in corpora coniugum.

Teneandum est postremo, varia esse signa interioris consensus, ex quibus vices verborum suppletibus, Ecclesia iudicat contractum esse verum matrimonium. Primum est, si postquam vnus consensit per verba de praesenti, Ego te accipio: alteri non repugnanti annulum inferat digito. De hoc Couar. in citata par. 2. cap. 4. nu. 3. Addens idem esse, quando introductum est consuetudine, vt in matrimonio detur annulus certa forma signatus; sub illaque datur. Alios modos traditionis annuli persequitur, citatis aliis, Sanchez lib. 1. disp. 22. de quibus & aliis, si qui sint, qui non ad matrimonium, sed ad sponsalia sufficiant: ex communi sensu eorum apud quos viurpantur, iudicandum est.

Secundum signum est, de quo pluribus Sanchez in sequenti disp. 23. si parentibus aut tutoribus coniugalem consensum exprimentibus, liberi ipsorum, inter quos contrahendum est matrimonium sint praesentes ac tacent: tunc enim matrimonium, ab Ecclesia validum iudicatur ex cap. vnico, De despons. impuber. in 6. §. vlt. Et ratio est, quia cum liberi tacent praesentibus parentibus, aut tutoribus, eorum nomine contrahentibus, nec contradicunt, censetur approbare; quia illis habent pro ipsis agendi. Caeteri vero non habentes idem ius: tam consanguinei, quam extranei, si talem consensum exprimant, non ideo censetur matrimonium validum, nisi contrahentes ante declararint, per illos tanquam procuratores a se constitutos, suum consensum tacentes exprimere velle. Nec etiam quoad forum conscientie sufficeret ipsos interius consentire: quia ad rationem sacramenti matrimonij requiritur contrahentium consensus, tam externus, quam internus, vt ante ostensum est.

Tertium signum est, si post sponsalia de futuro, matrimonium per copulam consummatur. Id enim Ecclesia accipit pro signo consensus de praesenti sufficiente ad matrimonium, iuxta cap. Veniens 2. & cap. Is qui fidem, De sponsalib. Videndus est Couar. in Epit. part. 1. cap. 4. §. 1. & aduertendum id non procedere vbi promulgatum est decretum Concil. Trid. irritantis matrimonia clandestina: de quo in sequenti cap. 23.

Quaeritur tertio: An ad matrimonium requiratur consensus verus & elicitus, an satis sit consensus debitus. Respondetur, requiri consensum verum & elicitus: talem enim natura contractus exigit, ex lege Consensu, ff. De actionib. & oblig. aliisq; iuribus quae Sotus refert in 4. disp. 27. quaest. 1. ar. 2. concl. 3. addita hac ratione: quod nihil sit tam concouens aequitati naturalis, quam voluntatem domini rem suam in alterum transferri volentis, ratam haberi, seu admitti: ad quod non sufficit consensus debitus, sedulo vero & elicito consensu. Iam per matrimonium mulier transfert sui corporis dominium in virum, & vicissim vir in mu-

lierem, iuxta illud prioris ad Corinth. cap. 7. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir. Et similiter vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier. Vnde efficitur, vt licet is qui promisit matrimonium, teneatur in illud consentire: si tamen non consentiat ex animo, etiam si fingat verbis & signis exterioribus, matrimonium esse nullum.

Si quis obicit in aliis contractibus sufficere consensum debitum. Nam si quis bona fide domum emerit ab alio, qui vere non consentit in venditionem, sed solum sicte, non tenetur contractum rescindere. Respondendum est, in aliis contractibus, in quibus solum agitur de rebus externis, tale quid potuisse institui autoritate publica, cui illa ipsa res ita sunt subiectae; vt ex causa, dominium illarum possit ex vno in alium transferri. Non potuisse autem in matrimonio, utpote adherente secum vinculum, quod sicut humana autoritate tolli nequit, ita nec induci: itaque carnalem copulam, alioqui illicitam, reddente licitam: id quod est auctoritatis tantum diuinae, qua factum est, vt institueretur in sacramentum.

Caeterum talem consensum constituentem matrimonium, non esse explicitum in carnalem copulam, sed in ius & potestatem ad illam, quod est implicite & virtute esse ad eandem, communis sententia est: in quam multos citat Sanchez lib. 2. disput. 28. nu. 3. Et probatur: quia matrimonij contractus de se ordinatur ad talem potestatem acquirendam, talisque potestas ad copulam carnalem tanquam ad effectum suum intrinsecum. Quo fit vt consensus quo idem contractus perficitur, sit explicitum in traditionem dictae potestatis; implicite autem in ipsam copulam: quia consensus in aliquam rem, implicite saltem tenetur in effectum ad quem eadem res intrinsece ordinatur. Quare ca nullus esset contractus matrimonij, celebratus sub conditione, quod contrahentes non tenebantur sibi mutuo debitum coniugale reddere: quia consensus in potestatem ad copulam, esse nequit; consensus in copulam penitus secluso. Quamquam si contrahentes intentionem habeant nunquam exercendi talem potestatem, non ideo impeditur valor matrimonij, prout idem author nu. 4. addit significatum a D. Thom. in 4. disp. 30. quaest. 2. ar. 1. quaest. 2. ad 3. cum dixit, quod B. virgo implicite consenserit in copulam: sed copula nunquam fuerit illi in proposito: quia erat a Deo certificata, illam nunquam subsequi debere. De qua re iam aliquid attigimus in praeced. num. 6.

Quaeritur quarto: An aliorum quam contrahentium, vt g. parentum, aut tutorum, vel curatorum, consensus necessarius sit, vt sufficere possit ad matrimonium. Respondendum est, certum esse de fide (quam aduersus sectatores Bellarm. tuetur in lib. De matrimonio cap. 19. & 20.) quod validum sit matrimonium a filiis institutum absque parentum consensu: nec ab ipsis parentibus irritari posse. Ita enim habetur ex cap. Cum virum, De Regularibus: & ex cap. Tuas, De sponsa duorum: & ex Concil. Triden. sess. 24. De reform. matrimonij cap. 1. Et ratio est, quae redditur in fine cit. cap. Cum virum: quod cum habeant liberum arbitrium in electione praepositi, non cogantur sequi parentum voluntatem. Ex qua etiam ratione constat ad matrimonium filiorum: nisi hi simul consentiant, non sufficere parentum consensum: quod expresse definitur in cap. Sufficiat 27. q. 2. & in cap. Vbi non est 30. quaest. 2. & in cap. vnico §. fin. De despons. impub. in 6. Quod autem obicit potest in contrarium ex cap. 1. De despons. impuberum, puerum debere omnino implere sponsalia quae pater nomine ipsius inierit, intelligendum est cum glossa finali, & aliis quos Sanchez refert lib. 4. disput. 23. nu. 3. debere de honestate. Quod vero attinet ad leges civiles, ipsam parentum consensum requirentes tanquam necessarium, censenda sunt abrogatae iure Canonico.

Difficultas est autem, An mortaliter peccent filij contrahentes nescientibus aut inuitis parentibus. De qua tenendum videtur, in eo non committi quidem peccatum suo genere mortale, cum filij non teneantur absolute in tali re sequi parentum voluntatem, vt ante habitum est: esse tamen ordinarie aliquod peccatum: cum de honestate sit, vt in ea re filij in consilium adhibeant parentes: imo saepe esse mortale ob scandala, & alia mala quae ex taliter contracto matrimonio oriri consueverunt. Locus nihilominus est excusationi, quando oc-

AL
S

currit iusta causa contrahendi sine parentum consensu: qualis est, quod ipsi parentes probabiliter credantur probaturi tale matrimonium: aut certe illud iniuste prohiberi. De quibus Sanchez plenius in citata disput. 23.

25. **Q. UÆRITVR QVINTO:** An contrahentium consensus in quacunque eorum ætate sit ad matrimonium sufficiens. Respondetur, iure quidem naturali nullam certam ætatem præfixam esse matrimonio contrahendo, dummodo contrahentes usum rationis habeant: iure tamen canonico, *De despons. impub. cap. 3. 6. 10. & 11.* certum tempus ætatis statutum esse: nempe in masculis decimum quartum annum completum, & annum duodecimum in feminis. Videndus est Couar. in *Epit. 2. par. cap. 5. nu. 2.* qui in sequenti num. 3. docet eam ætatem posse perueniri, malitia supplente ætatem, iuxta textum satis apertum in cap. Puberes, in cap. De illis 2. & in cap. finali, *De despons. impub.* Quam malitiam ille addit consistere in duobus: nempe in discretionem ad consensum conjugalem intelligendum, & in potentia ad carnalem copulam: quæ potentia quibus signis probetur, apud eundem relinquemus videndum: vt & quædam alia, quæ duobus sequentibus numeris subiicit.

26. Illud quod est nostri instituti ad demum: multorum auctorum iudicio (quos Sanchez refert lib. 1. disput. 17. num. primo) peccatum esse mortale ante ætatem à Canonibus præscriptam contrahere: quia id grauibus verbis prohibetur in cap. 2. *De despons. impuberum;* quæ sunt. Distinctius inhibemus, ne aliqui, quorum vterque, vel alter ad ætatem legibus vel Canonibus determinatam non peruenierit coniungatur: nisi forte aliqua urgentissima necessitate interueniente; utpote pro bono pacis, talis cõiunctio toleretur. De qua re in casibus particularibus statuere, est episcopi, tanquam iudicis ordinarij in causis spiritalibus, aut alterius gerentis vices ipsius. Quod autem Sanchez in sequenti num. 6. contrarium (non esse inquam mortale) probabilis iudicat: existimari posse locum habere in illis, qui illo quidem modo prohibito contrahunt; sed ea mente vt intendant non aliter contrahere, quam ius patiatur: a que adeo vt tale matrimonium habeat tantum rationem sponsaliorum, congruenter cap. finali, *De despons. impub. & cap. vnicò,* §. idem quoque, eodem tit. in 6.

27. **Q. UÆRITVR VLTIMO:** An vtriusque coniugis consensus debeat fieri cum aliquo ordine, & an in eodem instanti temporis. Ad hoc respondetur negatiue, quia nihil interest ad matrimonij validitatem, an prius vir, quam femina, vel contra, exprimat suum consensum: neque necessarium est vt statim post vnus consensum subsequatur consensus alterius: sed satis est, vt si vnus consentiat prius, illo consensu non reuocato, sed tacite durante, consentiat alter: etiam si id faciat interposito interuallo aliquot horarum vel dierum. Id enim commune est omnibus contractibus; qui alias nequissent iniuri literas, nuntium, vel procuratorem. Videndi sunt pro pleniore explicatione Couar. in citata 2. par. cap. 4. num. 6. & 7. & Sanchez alios citans lib. 2. disput. 31. in fine, & in tota sequenti disput. 32.

CAPVT LV.

De vinculo matrimonij indissolubili.

S V M M A R I V M.

- 28 Vinculi matrimonij tanta est firmitas, vt sit indissolubile.
 29 Vnde proueniat talis firmitas.
 30 Matrimonium inualidum, nullum inducit vinculum. Validum ratum, & validum consummatum differunt, vt imperfectum & perfectum.
 31 Differunt etiam significatone, & quo modo.
 32 Cur vinculum matrimonij consummati sit omnino indissolubile, non item matrimonij rati.
 33 Quid requiratur vt matrimonij infidelium indissolubile sit: quod ipsi non nisi improprie dici possit sacramentum.
 34 Matrimonium infidelium verum, non dissoluitur conuersione vnus coniugum ad fidem.
 35 Quando altero volente perseverare in infidelitate, conuerso ad fidem, ius sit dissoluedi matrimonium.

- 36 Matrimonium etiam consummatum dissoluitur morte vnus coniugum: ratum vero, & per professionem factam in religione approbata.
 37 Non item per suspensionem sacri Ordinis.
 38 Multa quæ relinquuntur videnda apud Thomam Sanchez pro pleniore explicatione.
 39 De difficultatibus. Quando matrimonium censendum sit consummatum, & an oppressio sponsæ per vim aut metum cadeptem in virum constantem impediat ne ea possit ingredi religionem.
 40 Quatenus matrimonium consummatum dissolui possit.
 41 Quinque diuisiones matrimonij, posita in seq. cap. 5.

VINCULI matrimonij tantam esse firmitatem vt dissolui non possit ab homine, iam in præcedentibus annotauimus per illud Domini nostri Matth. 19. Quos Deus coniunxit, homo non separet; Jaque illud D. Pauli in prior ad Corinth. cap. 7. His qui matrimonio cõiuncti sunt principio non ego, sed Dominus, vxorem à viro non discedere. Quod etiam definitur in cap. Quæ sunt, & in cap. Quanto, De diuortijs: ideoque nulla de causa licet deserta coniuge viuente, alteri coniungi matrimonio, neque ob sterilitatem, neque ob fornicationem, prauos mores, fædos morbos, aut capitales inimicitias. Et in hoc matrimonij distinguitur à cæteris contractibus, qui cum res notabiliter mutatae sunt, aliisque de causis: imò & solo mutuo contrahentium consensu dissolui possunt, sicut & nasci: iuxta illud, Res per quas causas nascuntur per easdem dissoluntur Instituti §. fin. Quibus oblig. tollitur.

Cuius differentia ratio ex eo sumitur, quod matrimonium ex se ordinatur ad educandum prolem. Id autem vt commodè fiat requirit firmitatem illius vinculi, quo parentes, quibus talis educatio in umbra, se mutuo adstringunt, dum incunt matrimonium. Quam tamen firmitatem ex nuda matrimonij natura non prouenire, ex eo intelligitur, quod matrimonium ratum non cõsummatum: imò nec vnquam consummandum carnali copula, habeat veram naturam matrimonij, vt patet ex illo, quod Beata Virgo cum Sancto Ioseph contraxit.

Ex diuina vero institutione adiuncta eidem nature, illam prouenire intelligitur ex eo, quod habetur in cap. vnicò, De voto in 6. Matrimonij vinculum ab ipso Ecclesiæ capite, ferum omnium conditore, illud in paradiso & in statu innocentie instituit, vnionem & indissolubilitatem accepisse. Et in Concil. Trid. sess. 24. initio: quod matrimonij perpetuum indissolubilemque nexum primus humani generis parens, diuino in instinctu pronunciarit, cum dixit Genes. 3. Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea. Quam obrem relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit vxori suæ, & erunt duo in carne vna. Accedit quod à Christo Matth. 19. sublata sit dispensatio data Iudæis, Deuter. 24. repudiandi suas vxores: adeo vt in noua lege matrimonium reuocatum sit ad statum, quem in initio mundi habuit: de quo ibidem Christus ipse ait: Ab initio non fuit sic. Videri potest Bellarm. in lib. De matrim. cap. 17. præsertim in responsione ad obiectionem 14. Occurrit autem explicandum; An ex ea reuocatione tantam firmitatem vinculum matrimonij accipiat, vt sit penitus indissolubile.

Quæstio, An matrimonij vinculum sit penitus indissolubile.

NOTANDVM est primo, Matrimonium inualidum (quale est quod contrahitur ab habente aliquod impedimentum ex maioribus de quibus postea suo loco) non inducere vinculum illud de quo agimus. Validum vero distingui in ratum & consummatum: atque ratum dici, quod carnalis copula nondum est secuta: consummatum dici, quod carnalis copula iam est secuta. Illudque ab hoc differt tanquam imperfectum à perfecto: nõ quod illi desit aliquid speciatim ad essentiam matrimonij: sed eo modo quo homo truncatus manibus, ab altero truncato non distinguitur: non quidem ratione essentiae; sed ratione integritatis. Id quod post Bellarm. annotans Sanchez lib. 2. disput. 14. in solutione secundi argumenti. Addit ad explicationem; quod sicut venditio per quam potestas ad vsum rei venalis traditur, non perficitur essentialiter